

KLASIFIKACIJA, TERMINI I DEFINICIJE VOZILA

Za potrebe Zakona o bezbednosti saobraćaja predložena je sledeća klasifikacija vozila, sa terminima koji će se koristiti i njihovim definicijama:

Vozilo. Vozilo je svako prevozno sredstvo namenjeno za kretanje po putu, osim pokretnih stolica bez motora za nemoćna lica i dečjih prevoznih sredstava; Vozilo može da bude:

1. Bicikl. Bicikl je vozilo koje ima najmanje dva točka i koje se pokreće isključivo snagom vozača;
2. Vozilo na motorni pogon. Vozilo na motorni pogon je svako vozilo koje se pokreće snagom sopstvenog motora, osim vozila koja se kreću po šinama. Vozilo na motorni pogon može da bude:
  - 2.1. Bicikl sa motorom. Bicikl sa motorom je vozilo na motorni pogon sa dva ili tri točka, čija radna zapremina motora nije veća od 50 cm³ i koje na ravnom putu ne može da razvije brzinu veću od 50 km na čas (vozilo kategorije «L1» po ECE klasifikaciji);
  - 2.2. Motorcikl. Motorcikl je motorno vozilo sa dva točka, sa bočnom prikolicom ili bez nje, kao i motorno vozilo na tri točka - ako njegova masa nije veća od 400 kg (kategorija «L2» do »L5»), po ECE, tj. vozilo sa manje od četiri točka).
  - 2.3. Motorno vozilo. Motorno vozilo je takvo vozilo na motorni pogon koje je prvenstveno namenjeno za prevoz lica i stvari na putevima ili koje služi za vuču priključnih vozila namenjenih za prevoz lica i stvari, osim vozila za prevoz lica i stvari koja se kreću po šinama, bicikala sa motorom, traktora i drugih vozila na motorni pogon koja nisu prvenstveno namenjena za prevoz lica i stvari; Motorno vozilo može da bude:
    - 2.3.1. Putničko vozilo. Putničko vozilo je motorno vozilo namenjeno za prevoz lica koje, pored sedišta za vozača, ima najviše osam sedišta (kategorija «M1» po ECE). Ono može biti:
      - 2.3.1.1. Otvoreno putničko vozilo
        - 2.3.1.1.1. Kupe kabriolet
        - 2.3.1.1.2. Limuzina kabriolet
        - 2.3.1.1.3. Sportsko vozilo
        - 2.3.1.1.4. Višenamensko otvoreno vozilo
      - 2.3.1.2. Zatvoreno vozilo
        - 2.3.1.2.1. Kupe
        - 2.3.1.2.2. Limuzina
        - 2.3.1.2.3. Karavan
        - 2.3.1.2.4. Produžena limuzina
        - 2.3.1.2.5. Višenamensko zatvoreno putničko vozilo
        - 2.3.1.2.6. Specijalno zatvoreno putničko vozilo

- 2.3.2. **Autobus.** Autobus je motorno vozilo namenjeno za prevoz lica koje, pored sedišta za vozača, ima više od osam sedišta (kategorija «M2» i «M3» po ECE)
- 2.3.2.1. **Autobus (solo)**
- 2.3.2.2. **Zglobni autobus**
- 2.3.3. **Trolejbus.** Trolejbus je motorno vozilo namenjeno za prevoz lica koje, pored sedišta za vozača, ima više od osam sedišta i koje je, radi napajanja motora električnom energijom, vezano za električni provodnik;
- 2.3.3.1. **Trolejbus (solo)**
- 2.3.3.2. **Zglobni trolejbus**
- 2.3.4. **Teretno vozilo** Teretno vozilo je svako motorno vozilo koje je namenjeno za prevoz stvari (kategorija «N» po ECE), ili da vuče poluprikolicu («tegljač»),
- 2.3.5. **Terensko vozilo.** Terensko vozilo je svako motorno vozilo prvenstveno namenjeno za kretanje van puteva, sa karakteristikama saglasnim sa ECE klasifikacijom vozila.
- 2.3.6. **Kombinovano vozilo.** Kombinovano vozilo je motorno vozilo namenjeno za istovremeni prevoz lica i stvari, ako njegova sopstvena masa ne prelazi 2.040 kg i ako su ispunjeni sledeći uslovi:
- a) Vozilo ima stalni čvrst krov, sa ili bez kliznog krovnog poklopca
- b) Prostor iza sedišta vozača je:
- sa najmanje jednim poprečnim redom stalno postavljenih (nepokretnih ili preklapajućih) sedišta za dva ili više putnika, ova sedišta moraju da budu na odgovarajući način oslonjena ili uležištena, sa tapaciranim naslonom za ledja koji je ili vezan za sedišta ili je vezan za stranice ili za krov vozila,
  - pokriven sa svake strane i iza sedišta prozorima od stakla ili drugog providnog materijala čija površina ili ukupna površina nije manja od 1.850 cm² sa svake strane i nije manja od 770 cm² sa zadnje strane.
- c) Rastojanje između najisturenijeg zadnjeg dela točka upravljača i naslona za ledja poprečnog reda sedišta, ili, ako ima više redova takvih sedišta, rastojanje između najisturenijeg zadnjeg dela točka upravljača i naslona za ledja poslednjeg poprečnog reda sedišta ne sme, kada su sedišta spremna za upotrebu, da bude manje od jedne trećine rastojanja najisturenijeg zadnjeg dela točka upravljača i najudaljenije zadnje tačke poda vozila.
- 2.3.7. **Radno vozilo.** Radno vozilo je svako motorno vozilo čija osnovna namena je vršenje nekog korisnog rada.
- 2.3.7.1. **Traktor.** Traktor je vozilo na motorni pogon konstruisano da vuče, potiskuje ili nosi izmenljiva oruđa, odnosno da služi za pogon takvih oruđa ili za vuču priključnih vozila.
- 2.3.7.2. **Autodizalica.** Autodizalica je motorno vozilo na koje je pričvršćena dizalica, sa svom pripadajućom opremom neophodnom za bezbedno podizanje tereta do nazivne (deklarisane) nosivosti dizalice.
- 2.3.7.3. **Autoradionica.** Autoradionica je motorno ili priključno vozilo čija nadgradnja je pretvorena u radionicu.

- 2.3.7.4. Reklamno vozilo. Reklamno vozilo je motorno ili priključno vozilo čija nadgradnja je prilagodjena potrebama reklame proizvoda i/ili usluga.
- 2.3.7.5. Vatrogasno vozilo. Vatrogasno vozilo je vozilo opremljeno za gašenje požara.
- 2.3.7.6. Komunalno vozilo. Komunalno vozilo je vozilo opremljeno za obavljanje komunalnih poslova, kao što su: iznošenje smeća, pranje ulica, čišćenje kanalizacija, opravka ulične rasvete i sl.
- 2.3.7.7. Ostala radna vozila. Ostala radna vozila su poljoprivredna i šumska vozila i druga vozila za vršenje korisnog rada, i dr.
- 2.3.8. Specijalno vozilo. Specijalno vozilo je vozilo za posebnu namenu, kao što je:
  - 2.3.8.1. Ambulantno vozilo. Ambulantno vozilo je putničko vozilo namenjeno za prevoz bolesnih ili povredjenih ljudi, koje je specijalno opremljeno za tu namenu.
  - 2.3.8.2. Blindirano vozilo. Blindirano vozilo - civilno vozilo namenjeno za zaštitu putnika i/ili tereta koji se njim prevoze, a koje posebno zadovoljava uslove u pogledu zaštite od proboja metkom.
  - 2.3.8.3. Vozilo za hendikepirana lica. Vozilo za hendikepirana lica je vozilo namenjeno hendikepiranoj osobi da se tim vozilom prevozi na bezbedan i razumno udoban način bilo kao vozač ili kao putnik.
  - 2.3.8.4. Pogrebno vozilo. Pogrebno vozilo - motorno vozilo namenjeno za prevoz mrtvacu, koje ima specijalnu opremu za tu namenu.
  - 2.3.8.5. Karavan vozilo. Karavan vozilo - putničko vozilo namenjeno da u njemu mogu da žive ljudi. Oprema ovog vozila je čvrsto vezana za prostor u kome se prevoze putnici. Ovakvo vozilo ima sledeću opremu:
    - a. sedišta i stolove (koji mogu lako da se pomeraju),
    - b. ležajeve koji mogu da nastanu prepravljjanjem sedišta,
    - c. opremu za kuvanje i
    - d. opremu za smeštaj (čuvanje) hrane.
- 2.4. Priključno vozilo. Priključno vozilo (vozila kategorije «O» po ECE) je vozilo namenjeno da bude vučeno od vozila na motorni pogon. Priključno vozilo može da bude konstruisano kao:
  - 2.4.1. Laka prikolica. Laka prikolica, tj. priključno vozilo čija najveća dozvoljena masa nije veća od 750 kg (vozilo kategorije .O1. po ECE),
  - 2.4.2. Prikolica.
  - 2.4.3. Prikolica sa centralnom osovinom.
  - 2.4.4. Poluprikolica. Poluprikolica je priključno vozilo bez prednje osovine, konstruisano tako da se svojim prednjim delom oslanja na vučno vozilo;
- 2.5. Zaprežno vozilo. Zaprežno vozilo je vozilo koje vuče upregnuta životinja.

DIMENZIJE VOZILA I UKUPNA MASA VOZILA

(Pravilnik o tehničkim uslovima za vozila)

Najveća **dužina** vozila je rastojanje između najisturenijeg prednjeg dela i najisturenijeg zadnjeg dela vozila bez tereta.

Najveća **širina** vozila je rastojanje između najisturenijih bočnih delova vozila, bez tereta.

Najveća **visina** vozila je rastojanje između horizontalne podloge i najvišeg dela vozila u neopterećenom stanju.

Najveća dozvoljena dužina vozila iznosi, i to:

- 1) putničkog automobila - 6 m;
- 2) autobusa, teretnog vozila, specijalnog vozila i radnog vozila - 12 m;
- 3) autobusa, specijalnog putničkog vozila i specijalnog teretnog motornog vozila, zglobnog konstruktivnog sastava - 17 m, a autobusa za gradski i prigradski saobraćaj i trolejbusa za gradski saobraćaj, zglobnog konstruktivnog sastava - 18 m;
- 4) priključnog vozila (sa rudom):
  - a) sa jednom osovinom - 6 m;
  - b) sa dve osovine - 10 m;
  - v) sa tri i više osovine - 12 m;
- 5) skupa vozila:
  - a) tegljača sa poluprikolicom - 16,5 m;
  - b) vučnog vozila sa jednim ili dva priključna vozila, osim vozila za prevoz lica u gradskom i prigradskom saobraćaju - 18 m;
  - v) autobusa sa prikolicom za gradski i prigradski saobraćaj - 20 m;
  - g) putničkog automobila sa prikolicom - 15 m;
- 6) zaprežnog vozila, uključujući i zapregu - 10 m.

Najveća dozvoljena širina vozila iznosi 2,5 m. Širina vozila ne obuhvata prekoračenja koja mogu nastati usled deformacija pneumatika u zoni naleganja na kolovoz, postavljanja lanaca za sneg i ugradnje gabaritnih svetala, pokazivača pravca skretanja, spoljnog ogledala, svetala za osvetljavanje puta, elastičnih blatobrana i druge dodatne opreme za čvrstu konstrukciju vozila.

Svi zglobno ili elastično vezani delovi, kad se preklope uz čvrstu konstrukciju vozila, moraju biti unutar propisane najveće dozvoljene širine vozila, a ostali delovi - unutar propisane širine uvećane za vrednost dozvoljenog odstupanja od najviše 1%.

Najveća dozvoljena visina vozila iznosi 4,0 m.

Motorna i priključna vozila, kao i skupovi vozila, moraju imati takve uređaje da prilikom vožnje u krugu od 360° prebrisa **površina kruga**, spoljašnjeg prečnika 24 m, ne bude šira od 6,7 m. Tom prilikom mora biti najisturenija tačka vozila vođena po krugu prečnika 24 m.

Preпуст na motornim i priključnim vozilima može iznositi najviše 50% razmaka između osovina. Izuzetno, na dvoosovinskim motornim vozilima sa kabinom iznad motora i na autobusima, preпуст može iznositi najviše 60% razmaka između osovina, a na autobusima sa motorom iza zadnje osovine i autobusima sa motorom između prednje i zadnje osovine - najviše 63% razmaka između osovina. Ove odredbe ne odnose se na radna vozila.

Pod **razmakom između osovina** motornih i priključnih vozila, podrazumeva se rastojanje između prednje i zadnje osovine. Ako je prednja ili zadnja osovina vozila izvedena kao jednostruka, dvostruka ili trostruka, pod razmakom između osovina podrazumeva se rastojanje između simetrala dvostrukih, odnosno trostrukih osovina i krajnje (prednje ili zadnje) osovine vozila.

Za poluprikolice, umesto razmaka između osovina, uzima se rastojanje između vertikalne ose vučnog čepa obrtnog postolja i simetrale osovine, odnosno zadnje osovine poluprikolice.

Najveća dozvoljena masa motornog vozila ili skupa vozila iznosi 40 t, s tim što osovinsko opterećenje tog vozila, odnosno skupa vozila - u stanju mirovanja, na horizontalnoj podlozi, ne sme da prelazi, i to:

- 1) opterećenje jedne osovine - 10 t;
- 2) opterećenje jednostruke osovine ili više osovina sa međusobnim rastojanjem manjim od 1 m - 10 t;
- 3) opterećenje dvostruke osovine sa međusobnim rastojanjem od 1 do 2 m - 16 t, pri čemu ni jedna osovina ne sme biti opterećena preko 10 t;
- 4) opterećenje trostruke osovine sa međusobnim rastojanjem susednih osovina od 1 do 2 m - 24t, pri čemu ni jedna osovina ne sme biti opterećena preko 10 t, a ni dve susedne osovine više od 16t.

Najveća dozvoljena masa vozila sa točkovima bez pneumatika iznosi za vozilo koje ima točkove sa naplacima od metala, pune gume, plastike ili sličnog materijala, i to sa:

- 1) jednom osovinom - 1,2 t;
- 2) dve osovine - 3,0 t.

Naplaci od metala, pune gume, plastike ili sličnog materijala moraju biti ravni. Klinci kojima su naplaci prikovani moraju imati ravnu glavu i ne smeju da strče van ravni naplatka.

Odnos bruto-snage motora izražene u kilovatima i najveće dozvoljene mase vozila izražene u tonama mora biti, i to za:

- 1) putničke automobile, kombinovana vozila i motocikle - najmanje 14,72 kW/t;
- 2) autobuse, osim autobusa zglobnog konstruktivnog sastava - najmanje 8,83 kW/t;
- 3) teretna vozila - najmanje 7,36 kW/t;
- 4) autobuse zglobnog konstruktivnog sastava - najmanje 5,88 kW/t;
- 5) radna i specijalna vozila namenjena za obavljanje komunalnih usluga, teretna vozila namenjena za obavljanje transporta u poljoprivredi, šumarstvu, građevinarstvu i rudarstvu, kao i za skupove motornih i priključnih vozila - najmanje 4,41 kW/t;
- 6) vozila sa elektropogonom:
  - a) sa napajanjem iz mreže - primenjuju se odredbe tač. 2 do 4 ovog stava;

b) sa napajanjem iz sopstvenog izvora električne energije:

- za vozila namenjena prevozu lica - najmanje 5 kW/t, osim za bicikle sa elektromotorom;

- za vozila namenjena prevozu tereta - najmanje 3 kW/t.

Na pogonske točkove putničkih automobila, autobusa, trolejbusa i motocikla, ako je vozilo opterećeno i u mirovanju na horizontalnoj ravni, mora otpadati najmanje jedna trećina najveće dozvoljene mase vozila, odnosno skupa vozila, a na pogonske točkove teretnih i vučnih vozila - najmanje jedna četvrtina najveće dozvoljene mase vozila, odnosno skupa vozila.

Ukupna masa prikolice ne sme biti veća od ukupne mase vučnog vozila za više od 50%.

MAKSIMALNO DOZVOLJENA TEZINA VOZILA U EVROPI (U TONAMA)							
DRZAVA	osovinsko opterećenje	osovinsko opterećenje na pogonskoj osovini	solo vozilo 2 osovine	solo vozilo 3 osovine	vučni voz 4 osovine	vučni voz 5 i više osovina	tegljac sa poluprikolicom 5 i više osovina
Albania							
Austria	10	11,5	18	25	36	38	38
Azerbajdžan	10		18	25	36	38	38
Belarus							
Belgium	10	12	19	26	39	44	44
Bosnia-Herzegovina							
Bulgaria	10	10 / 11,5	16	26	36	40	40
Croatia	10						
Czech Republic	10	11,5	18	25/26	36	42	42
Denmark	10	10 / 11,5	18 / 19	24 / 26	38	44 / 40	40 / 48
Estonia	10	11,5	18	26	36	40	40
Finland	10	11,5	18	26	38	60	48
France	13	13	19	26	38	40	40
FYR Macedonia							
Georgia	10	-	18	38			
Germany	10	11,5	18	26	36	40	40
Greece	10	11,5	18	26	36	40	40
Hungary	10	11	20	24	36	40	40
Ireland	10	10,5	17	26	35	40	40
Iceland	10	11,5	18	26	37	40	44
Italy	12	12	18	26	40	44	44
Latvia	10	11,5	18	25	36	40	40
Liechtenstein	10	11,5	18	26	36	40	40
Lithuania	10	11,5	18	26	36	40	40
Luxembourg	10	12	19	26	-	44	44
Moldova	10	10	16	24	36	40	40
Netherlands	10	11,5	21,5	33	40	50	50
Norway	10	11,5	-	26	-	50	47
Poland	10	11,5	19,5	29,5	37	40	40
Portugal	10	12	19	26	38	40	40
Romania	11		18	24	34	40	40
Russia	10		18	25	36	38	38
Slovak Republic	10	11,5	18	26	40	40	40
Slovenia	10	11,5	18	25		40	40
Spain	10	11,5	18	26	36	40	40
Sweden	10	11,5	18	26	-	60	60
Switzerland	10	11,5	18	25	34	34	34
Turkey	10	11,5	18	25	36	40	40
Ukraine							
United Kingdom	10	11,5	18	26	36	40	40
Yugoslavia							

MAKSIMALNO DOZVOLJENE DIMENZIJE U EVROPI					
DRZAVA	visina	sirina	duzina		
			solo vozilo ili prikolica	vucni voz	tegljac sa poluprikolicom
Albania					
Austria	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Azerbaijan	4 m	2,55 m	12 m	20 m	20 m
Belarus	4 m	2,60 m	12 m	18 m	20 m
Belgium	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Bosnia-Herzegovina					
Bulgaria	4 m	2,50 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Croatia	4 m	2,60 m	12 m	18,35 m	16,50 m
Czech Republic	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Denmark	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Estonia	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Finland	4,20 m	2,55 m	12,50 m	25,25 m	16,50 m
France		2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
FYR Macedonia					
Georgia	4 m	2,50 m	12 m	20 m	20 m
Germany	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Greece	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Hungary	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Iceland	4,20 m	2,55 m	12 m	22 m	18 m
Ireland	4 m	2,55 m	12 m	18,35 m	16,50 m
Italy	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Latvia	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Liechtenstein	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Lithuania	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Luxembourg	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Moldova	4 m	2,50 m	12 m	20 m	16,50 m
Netherlands	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Norway		2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Poland	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Portugal	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Romania	4 m	2,50 m	12 m	18,35 m	16,50 m
Russia	4 m	2,50 m	12 m	20 m	20 m
Slovakia	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Slovenia	4 m		12 m	18,75 m	16,50 m
Spain	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Sweden		2,60 m	12 m	24 m	24 m
Switzerland	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Turkey	4 m	2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Ukraine					
United Kingdom		2,55 m	12 m	18,75 m	16,50 m
Yugoslavia					